

สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

XX – YY - ZZ

คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการจัดการความรู้ของหน่วยงาน

จัดทำโดย	ทบทวนโดย	อนุมัติโดย
งานพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้		
วันที่	วันที่	วันที่

รายละเอียดการแก้ไขเอกสาร

วันที่บังคับใช้	แก้ไขครั้งที่	รายละเอียด
	00	ออกเอกสารครั้งแรก

นิยาม/ความหมาย

CMP	หมายถึง	Change Management Process หรือ กระบวนการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง จำนวน 6 องค์ประกอบ
CoP	หมายถึง	Community of Practice หรือ ชุมชนนักปฏิบัติ
KM	หมายถึง	Knowledge Management หรือ การจัดการความรู้
KM Forum	หมายถึง	การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเสวนา การถาม-ตอบ เป็นต้น
KM Market	หมายถึง	การจัดตลาดนัดความรู้
KMP	หมายถึง	Knowledge Management Process หรือกระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน
KM Team	หมายถึง	คณะทำงานบริหารจัดการความรู้ของสำนักโรคติดต่อทั่วไป
KM Tools	หมายถึง	เครื่องมือการจัดการความรู้
สวคร.	หมายถึง	สถาบันวิจัย จัดการความรู้ และมาตรฐานการควบคุมโรค กรมควบคุมโรค

กระบวนการจัดการความรู้ของหน่วยงาน

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้บุคลากรงานพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้สามารถดำเนินการจัดการความรู้ในหน่วยงานได้อย่างเหมาะสมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และตามเครื่องมือการจัดการความรู้ที่เลือกใช้

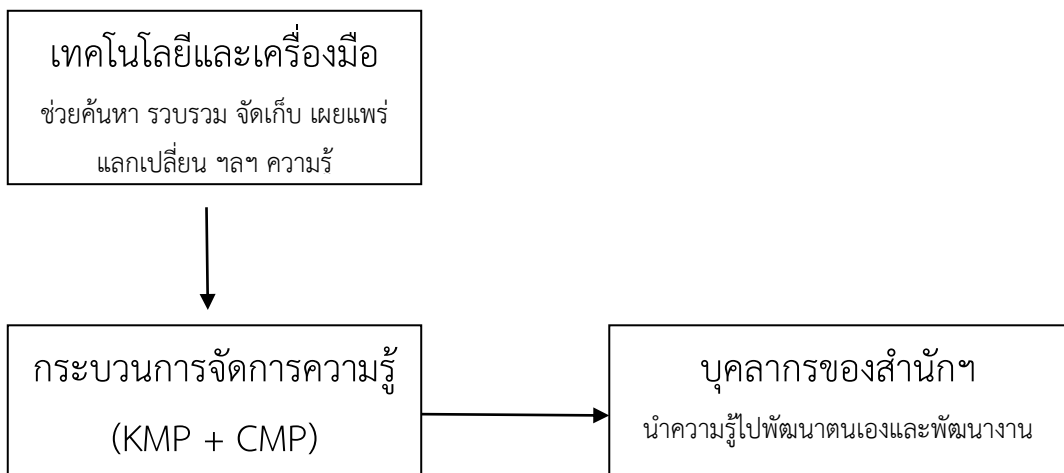
2. ขอบเขต

ขอบเขตของกระบวนการจัดการความรู้ เริ่มตั้งแต่การแต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการความรู้ของสำนักฯ (KM Team) จนถึงความสำเร็จสมบูรณ์ของการจัดการความรู้เรื่องนั้นๆ ตามเครื่องมือการจัดการความรู้ (KM Tools) ที่เลือกใช้ เช่น

KM Tools ที่เลือกใช้	ความสำเร็จสมบูรณ์ของการจัดการความรู้
CoP : Community of Practice หรือ ชุมชนนักปฏิบัติ	หลังจากการจัดตั้ง CoP สมาชิกของ CoP มีโอกาสพบปะกัน เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น อาจมีการจัดบันทึกประเด็นสำคัญที่สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบหรือสาระของการสนทนาที่สมาชิกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและพัฒนางานต่อไป
KM Forum	ความสำเร็จสมบูรณ์ของการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเสวนา หรือการถาม-ตอบ คือ การสรุปผล เพื่อจัดเก็บเป็นเอกสารอ้างอิงหรือเป็นองค์ความรู้ใหม่ในคลังความรู้ของหน่วยงาน
KM Market	ความสำเร็จสมบูรณ์ของการจัดตลาดนัดความรู้ คือ การสรุปผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัจจัยสู่ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง เพื่อจัดเก็บเป็นเอกสารอ้างอิง
การถอดความรู้	ความสำเร็จสมบูรณ์ของการถอดความรู้จากตัวคน คือ ได้เอกสารหรือบันทึกที่เป็น Explicit Knowledge
การสรุปบทเรียน	ความสำเร็จสมบูรณ์ของการสรุปบทเรียน คือ เอกสารบทสรุปการเรียนรู้จากการดำเนินงาน เช่น องค์ความรู้และบทเรียนที่ได้ ปัญหาอุปสรรคที่พบ การแก้ไขหรือการคลี่คลายปัญหาดังกล่าว ผลที่ได้รับหลังการแก้ไข การนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอด ข้อควรระวัง (ถ้ามี) ฯลฯ

3. กรอบแนวคิด

การจัดการความรู้ ประกอบด้วย ขั้นตอนต่างๆ 7 ขั้นตอน คือ 1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5) การเข้าถึงความรู้ 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และ 7) การเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน เช่น ความแตกต่างของพฤติกรรมและความตระหนักของบุคลากร ดังนั้น เพื่อให้การจัดการความรู้ของหน่วยงานบังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ จึงต้องนำกระบวนการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management Process) จำนวน 6 องค์ประกอบมาดำเนินการร่วมด้วย ได้แก่ 1) การเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 2) การสื่อสาร 3) กระบวนการและเครื่องมือ 4) การเรียนรู้ 5) การวัดผล และ 6) การยกย่องชมเชยหรือการให้รางวัล

4. ข้อกำหนดที่สำคัญ

ความร่วมมือและความตระหนักของบุคลากรทุกระดับของหน่วยงานที่มีต่อความสำคัญของการจัดการความรู้ มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน นอกจากนี้ บุคลากรต้องมีทัศนคติที่ดี เต็มใจแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ให้กันและกัน เพื่อสร้างฐานความรู้ของหน่วยงานให้มั่นคงสำหรับให้คนรุ่นใหม่นำไปใช้ต่อยอดได้ต่อไป ผู้บริหารหน่วยงานก็ต้องมีความเข้าใจลักษณะและปัญหาของหน่วยงาน ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรทุกระดับอย่างเสมอภาคกัน เป็นผู้ริเริ่ม ทำตนเป็นตัวอย่าง และให้ความสำคัญกับการแบ่งปันและเรียนรู้ รวมทั้งเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางของการจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน นอกจากนี้ การเลือก KM Tools ที่เหมาะสมมาใช้ในแผนการจัดการความรู้ก็มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

ข้อกำหนดสำคัญ	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
บุคลากร	ร้อยละของบุคลากรเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้	อย่างน้อยร้อยละ 20
เทคโนโลยีและเครื่องมือ	จำนวน KM Tools ที่ใช้ในการจัดการความรู้	อย่างน้อย 1 เครื่องมือ ต่อแผนการจัดการความรู้ 1 แผน
แผนการจัดการความรู้	จำนวนแผนการจัดการความรู้	อย่างน้อย 3 แผนต่อปี

5. ระบบติดตามประเมินผล

คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการจัดการความรู้จะมีการทบทวนทุกๆ ปี โดยคณะทำงานบริหารจัดการความรู้ของสำนักฯ โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องทบทวนดังนี้

ขั้นตอนสำคัญ	ประเด็นการทบทวน
การกำหนดค่าเป้าหมาย (ในข้อ 4 หรือข้อกำหนดที่สำคัญของคู่มือ)	จำนวนแผนการจัดการความรู้ที่จะดำเนินการต่อปี ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนที่ระบุในตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน (Template ที่กำหนดโดย สวคร.)

6. ขั้นตอนและมาตรฐานการปฏิบัติงาน

กระบวนการจัดการความรู้ของหน่วยงาน

No.	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	มาตรฐานคุณภาพ / สิ่งที่ต้องควบคุม	บันทึก/แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
1	แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการความรู้ของสำนักฯ	คำสั่งสำนักฯ แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการความรู้ของสำนักฯ โดยมีผู้อำนวยการสำนักฯ เป็นประธาน คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนจากกลุ่มงานต่างๆ	งานพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ รับผิดชอบในการจัดทำและเสนอคำสั่ง	ดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน	ทบทวน ตรวจสอบรายชื่อคณะทำงานที่เป็นปัจจุบัน และครอบคลุมทุกกลุ่มงาน โดยเฉพาะหลังจากการปรับโครงสร้างของสำนักฯ ใหม่	คำสั่งสำนักฯ	คำสั่งสำนักฯ
2	แจ้งเวียนคำสั่งสำนักฯ พร้อมเชิญประชุม KM Team (ขั้นตอนที่ 1 การบ่งชี้ความรู้ ร่วมกับ CMP 1 และ CMP 2)	แจ้งเวียนคำสั่งสำนักฯ ให้ KM Team รับทราบ และเชิญประชุมคณะทำงานฯ	งานพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ ซึ่งมีบทบาทเป็นทีมเลขานุการของคณะทำงานฯ	จัดประชุมคณะทำงานฯ หลังจากได้รับ Template ตัวชี้วัด KM	<ul style="list-style-type: none"> • คณะทำงานฯ (ตัวจริง) เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยร้อยละ 70 • มีวาระทบทวนโครงสร้างความรู้ของสำนักฯ • มีวาระคัดเลือกหัวข้อความรู้สำคัญ/เร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ 	<ul style="list-style-type: none"> • คำสั่งสำนักฯ • Template ตัวชี้วัด KM 	Template ตัวชี้วัด KM ที่กำหนดโดย สวคร.
3	จัดทำแผนการจัดการความรู้ (ได้แนวทางของขั้นตอนที่ 2 การสร้างและแสวงหาความรู้ ร่วมกับ CMP 3)	จัดทำแผนการจัดการความรู้ตามหัวข้อความรู้ที่กำหนด (จากข้อ 2) สามารถระบุกิจกรรมในแผนปฏิบัติการ สามารถระบุว่าความรู้ที่ต้องการนั้น อยู่ที่ใด หรืออยู่ที่ใคร และจะนำมาเก็บรวบรวมได้อย่างไร ด้วยวิธีใด เป็นต้น	กลุ่มงานที่รับผิดชอบหัวข้อความรู้ที่กำหนด	ดำเนินการแล้วเสร็จ พร้อมจัดส่งให้ สวคร. อย่างเป็นทางการภายใน 25 ธันวาคม	ผู้อำนวยการสำนักฯ ลงนามในแผนการจัดการความรู้	แบบฟอร์มที่ 1 ที่กำหนดโดย สวคร.	Template ตัวชี้วัด KM ที่กำหนดโดย สวคร.

No.	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	มาตรฐานคุณภาพ / สิ่งที่ต้องควบคุม	บันทึก/แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
4	ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดในแผนการจัดการความรู้ (ขั้นตอนที่ 3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ ขั้นตอนที่ 4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ ขั้นตอนที่ 5 การเข้าถึงความรู้ ขั้นตอนที่ 6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และขั้นตอนที่ 7 การเรียนรู้ ร่วมกับ CMP 1, CMP 2, CMP 3, CMP 4, CMP 5, และ CMP 6)	ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ KM ตาม KM Tools ที่เลือกใช้ ขั้นตอนที่ 3 สามารถแบ่งประเภทหรือจัดกลุ่มความรู้ออกเป็นหัวข้อย่อย ขั้นตอนที่ 4 สามารถแปลหรือสรุปความรู้ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ หรือปรับปรุงให้มีรายละเอียดที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 5 บุคลากรของสำนักฯ สามารถนำความรู้ที่นำมาใช้ประโยชน์ได้โดยง่าย เช่น ผ่านเว็บไซต์สำนักฯ หรือผ่าน Dropbox เป็นต้น ขั้นตอนที่ 6 บุคลากรของสำนักฯ มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว ผ่าน CoP หรือ KM Forum หรือ KM Market หรือผ่านระบบพี่เลี้ยง เป็นต้น ขั้นตอนที่ 7 บุคลากรของสำนักฯ เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและพัฒนางาน	ผู้รับผิดชอบแผนฯ ร่วมกับกลุ่มงานที่รับผิดชอบหัวข้อความรู้ที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการทุกกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ รายงานในระบบ Estimates SM ภายใน 25 มีนาคม และ 25 มิถุนายน ดำเนินการแล้วเสร็จ พร้อมจัดส่งให้ สวคร. อย่างเป็นทางการภายใน 25 กันยายน 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานความก้าวหน้าในระบบ Estimates SM รอบ 6 เดือน 9 เดือน และ 12 เดือน จัดทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานตามที่ สวคร. กำหนด เช่น เอกสารสรุปผลการดำเนินงาน KM ภาพรวมของหน่วยงาน เป็นต้น 	แบบฟอร์มที่ 2, 3, 4, และ 5 ที่กำหนดโดย สวคร.	Template ตัวชี้วัด KM ที่กำหนดโดย สวคร.

No.	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	มาตรฐานคุณภาพ / สิ่งที่ต้องควบคุม	บันทึก/แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
5	เก็บรวบรวมองค์ความรู้ และสรุปผลการดำเนินงาน	เก็บรวบรวมองค์ความรู้และสรุปผลการดำเนินงานของแผนการจัดการความรู้ รวมทั้งกิจกรรมการจัดการความรู้อื่นๆ ที่มีได้อยู่ในแผน เข้าไว้ในคลังความรู้ของหน่วยงาน เพื่อเป็นฐานความรู้หรือเป็นข้อมูลอ้างอิง	งานพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้	ภายใน ไตรมาสที่ 4	จัดเก็บเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น upload ไว้ที่เว็บไซต์ของสำนักฯ รวมทั้งทำสำเนาไฟล์ด้วย และจัดเก็บไว้ที่งานพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้	รายละเอียดของแผนการจัดการความรู้ทุกแผนที่จัดทำตามแบบฟอร์มที่ 1, 2, 3, 4, และ 5	เอกสารที่จัดทำตามแบบฟอร์มที่ 1, 2, 3, 4, และ 5

7. การควบคุมบันทึก

บันทึก	เก็บไว้ที่หน่วยงาน	เก็บไว้อ้างอิง
คำสั่งสำนักฯ แต่งตั้ง KM Team ประจำปี	√	√
สรุปประชุม KM Team ที่ระบุหัวข้อความรู้จำเป็นหรือหัวข้อความรู้เร่งด่วนที่ต้องดำเนินการประจำปี	√	√
องค์ความรู้ หรือความรู้ที่ได้รับตามหัวข้อที่ดำเนินการ สรุปบทเรียน หรือ Explicit knowledge ที่ได้จากการถอดความรู้จากผู้รู้ เป็นต้น	√	√